

Природні небезпеки

Біотичні небезпеки (отруйні рослини, гриби та тварини)

Отруйні рослини

Отруйні рослини містять токсини та/або хімічні речовини, які можуть спровокувати хворобу, травму або смерть людини чи тварини. Отруйні речовини можуть міститися у всій рослині загалом або в окремих її частинах: у надземних (листяках, квітках, плодах, насінні, стеблах) та підземних (коренях, кореневищах, цибулинах, бульбах).

Дія отруйних рослин зумовлена вмістом глікозидів, ефірних олій, алкалоїдів, органічних кислот, смол, токсальбумінів та інших токсичних хімічних сполук.

Більшість отруйних рослин росте в тропічних країнах. У світі відомо приблизно 10 тис. видів отруйних рослин, з яких в Україні росте 250–300 видів. Отруйні рослини використовують у народній та офіційній медицині.

ПРИЧИНИ ОТРУЄННЯ

Токсини, що містяться в рослинах, можуть викликати отруєння за вдихання летких речовин (випарів рослин), за потрапляння соку рослин на шкіру, а також за вживання отруйних ягід, листя, коріння. Можна отруїтися навіть медом, зібраним з квітів деяких рослин (на-приклад, вовчих ягід чи багна). Симптоми отруєнь різні залежно від того, яка система органів уражена.

ПРОФІЛАКТИКА ТА ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОТРУЄННІ

Треба уникати поїдання невідомих рослин чи дикого меду, а небезпечні рослини і гриби не завадить знати „в обличчя”. Якщо є підозра на отруєння, треба промити шлунок і прийняти проносний засіб, щоб видалити з організму отруйні рештки, які можуть всмоктуватися у травному каналі. Щоб промити шлунок, треба випити 2–3 літри теплої води, а ще краще – розчину соди (1 столова ложка на 1 л води), а потім викликати блювання. Після цих процедур постраждалому потрібний спокій і багато теплої пиття. Транспортувати хворого у лікарню треба в сидячому або лежачому положенні.

ОПІКИ ОТРУЙНИМИ РОСЛИНАМИ

Є рослини, від дотику до листків, стебел і соку яких можна отримати ураження шкіри. Навіть сік кімнатної пеларгонії здатен викликати опіки шкіри! Після контакту шкіри або слизових покривів з такими рослинами з'являються міхури з мутною рідиною. Згодом вони тріскають і утворюються виразки, які довго не гояться і супроводжуються свербінням. Такі опіки погано лікуються.

ПРОФІЛАКТИКА ОПІКІВ ТА ПЕРША ДОПОМОГА

Для уникнення опіків, по-перше, подорожуйте в одязі, який надійно захищає тіло від контакту з рослинами. По-друге, вивчайте рослини тієї місцевості, куди ви зібралися мандрувати. Уражену ділянку шкіри зволожите засобом для лікування опіків, який повинен бути в аптечці, за по-треби накладіть стерильну пов'язку й зверніться до лікаря.

Амброзія полинолиста

Рослина, що зовні нагадує полин чи коноплю, виробляє отруйний пилок. Часто зустрічається на узбіччях залізниць, шосейних і ґрунтових доріг, по берегах річок і ставків, на пустищах і інших необроблюваних землях, на вулицях, присадибних ділянках, населених пунктів, скрізь, де порушений природний рослинний покрив. У період цвітіння, з середини липня до настання осінніх заморозків, серед населення спостерігається алергійне захворювання амброзійний поліноз. Кількох крупінок пилку цілком достатньо, щоб з'явилося запалення очей, утруднене дихання, слезоточивість очей, а при особливо великих дозах – кон'юнктивіт. Розповсюджується амброзія з неочищеним насіннєвим матеріалом, транспортними засобами.

Борщовик

Рослина має високе стебло і велике листя. Може виростати до трьох метрів. Квіти білого або рожевого кольору, суцвіття у формі парасольки. Росте біля доріг, розташованих біля лісу. Також – на галявинах і пустирях.

При контакті зі шкірою підвищує її чутливість до ультрафіолету, може викликати опік 1-3 ступеня. Наслідки відчутні не одразу – опіки проявляються через кілька годин після контакту. Якщо вже так вийшло, що сік потрапив на шкіру, ретельно промийте її водою з милом і не з'являйтеся на сонці протягом двох днів.

Аконіт (Борець)

Росте кущами. Має округле листя і квіти темно-синього або фіолетового кольору. Часто зустрічається на березі річок, гірських луках і навіть біля доріг. Також нерідко ця рослина вирощується як декоративна на наших квітниках. Містить отруйний алкалоїд – аконітин. При контакті зі шкірою викликає свербіж, а якщо аконіт потрапить в рот – не уникнути опіків і болю. Після контакту з рослиною швидко погіршується стан – спочатку частішає, а потім уповільнюється дихання, може бути запаморочення, параліч м'язів, зниження температури і лихоманка, мимовільне сечовипускання. Для летального результату достатньо всього двох міліграмів аконітину.

Березка польова

Багаторічна трав'яниста рослина, бур'ян за природою, з довгим зеленим кореневищем. Квіти білі, рожеві, або білі з рожевими смужками. Цвіте з червня до осені. До вечора квітка закривається, в дощову погоду не відкривається зовсім.

Звичайна польова берізка не так нешкідлива, як може здатися на перший погляд. У рослині міститься смолиста речовина конвальвулін. Це сильна отрута, здатна призвести до відчуття печіння в роті й носоглотці, болю у животі, діареї та зневоднення організму.

Болиголов плямистий

Листя молоді рослини схоже на моркву, петрушку або кріп, тому його можна не розпізнати. Суцвіття формою схоже на парасольку і складається з безлічі дрібних квіток. Ростає на пустирях, біля доріг, на городах, лісових галявинах, луках. Можна його зустріти і на звалищах, і біля залізниць.

Рослина може викликати головний біль і запаморочення. Також ознаками отруєння є підвищення тиску, прискорене серцебиття, нудота. Зіниці розширюються, шкіра блідне, ковтати стає складно, з'являються судоми і навіть висхідний параліч. Є ризик померти від задухи. А в результаті контакту зі шкірою з'являється дерматит.

Віха отруйний (Цикута)

Рослина має розгалужене стебло, перисте листя. Влітку з'являються білі маленькі квіти, що утворюють парасольку. Любить вологий ґрунт, тому росте на заплавах луків, біля річок та озер.

Небезпечна для дітей, які не знаючи отруйних властивостей рослини, їдять її кореневище, тому що вони мають запах моркви і солодкуваті на смак. Якщо віха потрапила в шлунок, протягом 20 хвилин виявляються перші ознаки отруєння – пронос і блювота. Також серед симптомів – підвищене слиновиділення, біль у животі і припадки, які можуть призвести до смерті.

Вовчі ягоди

Невеликий чагарник, квітки рослини мають зеленкуватий або рожевий відтінок, а плоди за зовнішнім виглядом нагадують барбарис. Часто зустрічається у лісах, також використовується як декоративна рослина.

Червоні плоди рослини дуже привабливі, але вистачить всього 5 штук ягід, щоб викликати важке отруєння. Ознаками отруєння є: рясне слиновиділення і проблематичне ковтання, біль в кишківнику, що супроводжуються блювотою з домішками крові, відчуття опіку на слизовій оболонці рота, діарея, подразнення кон'юнктиви ока, судоми, слабкість, непритомність.

Блекота чорна

Крилатий вислів “Ти що блекоти об’ївся?” був придуманий не випадково. Блекота є отруйною рослиною, причому отруйні всі її частини.

Виростає рослина до півтора метра у висоту, має липке листя і великі квіти брудно-білого або жовтуватого кольору з ворсинками. Плоди у формі глечика, відрізняється дуже неприємним запахом. Зустрічається біля доріг або житлових будинків, на оброблюваних полях.

Отруїтися цією рослиною можна, спробувавши насіння або молоді паростки. Ознаки отруєння з’являються вже через 10-20 хвилин. Пересихає в роті, починається хрипота, червоніє шкіра, збільшуються зіниці. При складних випадках можна втратити свідомість або навіть впасти в кому.

Дурман звичайний

Рослина має великі білі квіти у вигляді труб і велике листя. Плід – коробочка, покрита численними колючками. Росте у сирих місцях, біля доріг, житлових будинків.

Особливо отруйне насіння дурману. Отруєння можна виявити за такими ознаками: розширені зіниці, внутрішньоочний тиск, прискорене серцебиття, блювота, головний біль. Якщо після потрапляння рослини в шлунок, випити води – в роті з'явиться неприємний смак.

Беладона

Має високі стебла і багато відгалужень. Плоди схожі на маленькі ягоди вишні і навіть солодкі на смак. Зустрічається у букових, дубових та інших лісах. Зростає також на узліссях та біля річок.

Перші ознаки отруєння з'являються протягом 20 хвилин. У людини хрипить голос, пересихає горло, частішає серцебиття, розширюються зіниці. Отруєння може мати летальні наслідки – від паралічу легенів або судинної недостатності.

Рицина

У насінні міститься отрута білкової природи глікопротеїд рицин. Цей білок незворотно і специфічно зв'язує вуглеводи. Прийом всередину насіння рослини викликає ентерит, блювоту і кольки, кровотечі з шлунково-кишкового тракту, порушення водно-електролітного балансу і смерть впродовж 5–7 днів.

Шкода здоров'ю є непоправною. Люди, що вижили, не можуть повністю відновити здоров'я, бо рицин руйнує білки тканин. Вдихання порошку рицину у такий самий спосіб вражає легені.

Отруйні гриби

*Будь-який ліс може стати казковим, особливо якщо їсти усі випадково зібрані гриби та ягоди
(народний гумор)*

Гімнопілус прекрасний

- *Пане лікарю, чи дійсно можна їсти будь-які гриби?*
- *Так, звісно. Але деякі з них - лише один раз у житті...*

(медичний гумор)

Бліда поганка - найнебезпечніший гриб в українських лісах

Іксодові кліщі

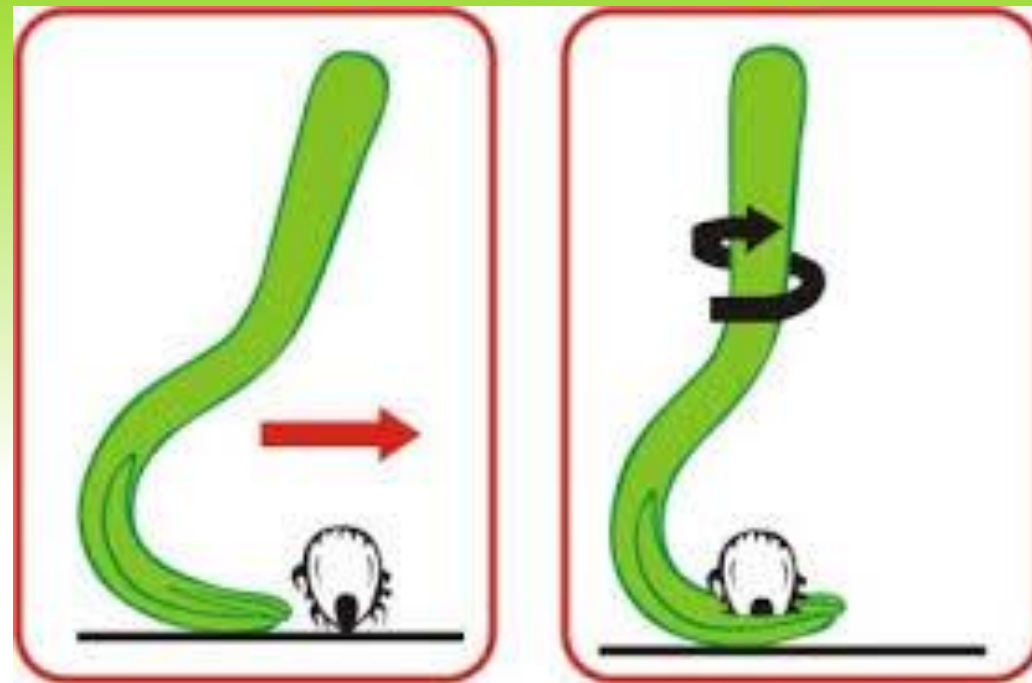
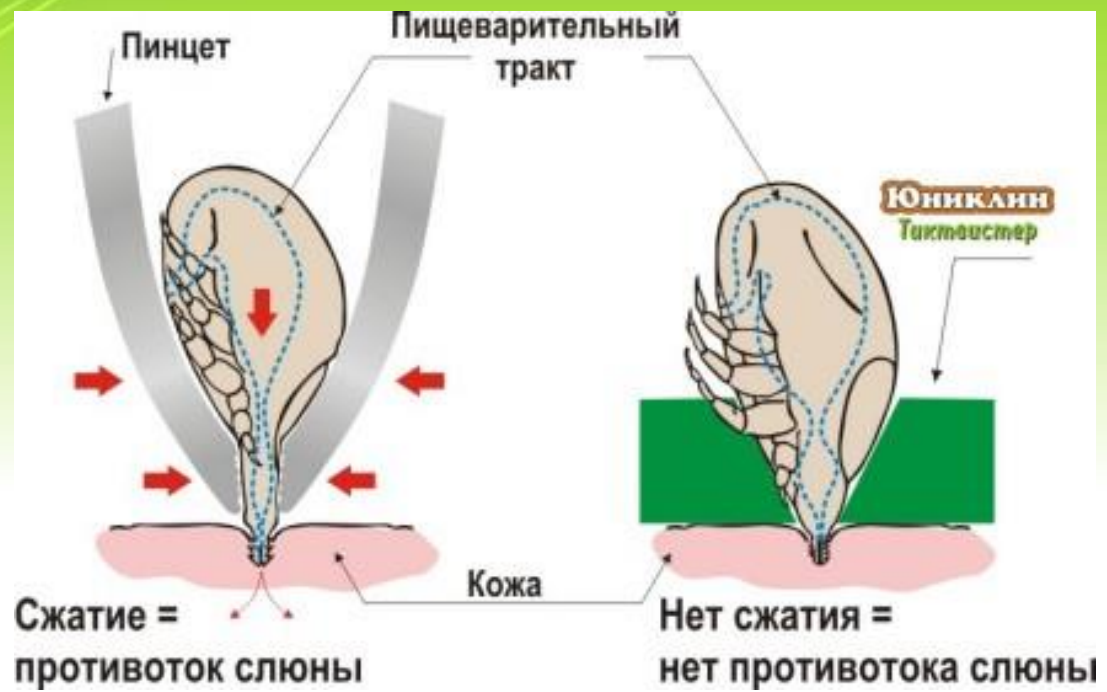
Починають полювати кліщі при підвищенні температури до + 4-4,5 градусів, активність наростає, як правило, з середини квітня, досягає піку до середини червня, далі йде на спад, другий пік активності у деяких видів восени. Максимальна активність при температурі +10 - +25 градусів, а ось спеку кліщі не люблять - прямі сонячні промені діють на них гнітюче.

Всього кліщі переносять близько 20 захворювань, з них небезпечні для людини 9 з них. В першу чергу це лайм-бореліоз (мігруюча еритема) і кліщовий енцефаліт. Також зараз характерне зростання передачі анаплазмозу, ерліхіозу, бабезіозу (піроплазмозу) і бартонеллезу.

Профілактика лайм-бореліозу: антибіотик доксициклін, або амоксицилін - дітям до 8 років та вагітним жінкам.

Профілактика кліщового енцефаліту: ремантадин (низька ефективність), імуноглобулін, щеплення.

Отруйні павуки. Каракурт (чорна вдова)

Каракурти найотруйніші павуки України: виділення їх залоз по вбивчій силі в 15 разів перевершують отруту гримучої змії. На щастя, ці істоти не досягають по-справжньому вбивчих розмірів: самка виростає всього до 20 мм в довжину, а самець - до 7 мм. За вугільно-чорне забарвлення каракуртів часто називають «чорними вдовами», адже самка павука часто з'їдає самця після спарювання.

Каракурти - нічні комахи: вдень вони відсиджуються в затишних місцях, а з настанням сутінків вибираються на полювання. Їх павутиння розташовується біля самої землі, щоб в разі небезпеки можна було сховатися в нірку або поглиблення в ґрунті. Найбільш велика небезпека зіткнутися з каракуртом в туристичному поході, адже ці павуки рідко селяться поруч з людським житлом. У пошуках укриття каракурт може заповзти у взуття, рюкзак або посуд і вкусити випадково зіткнувшуся з ним людину. Основний ареал їх проживання - причорноморські степи, але спекотного літа вони можуть мігрувати в більш північні регіони степової та лісостепової зони.

Укус каракурта викликає судоми, задуху і важке отруєння, якщо токсин потрапить в кров і розійдеться по всьому тілу. Через деякий час (до 6 годин) людина починає відчувати сильний біль в місці укусу, який потім охоплює весь тулуб. Німіють ноги, відчувається нестача повітря, може з'явитися блювота. Симптоми зазвичай зберігаються до двох діб, потім настає одужання. Укус особливо небезпечний для дітей, а також для людей з хронічними захворюваннями серця, дихальної системи, печінки та інших органів.

За оцінкою фахівців, павуки ніколи не нападають першими й без причини. Найчастішими є випадки укусів у ногу, коли людина взуває старе взуття, попередньо не перевіривши його, яке самиці уподобали собі для гнізда.

Після укусу на шкірі з'являється маленька червона цятка, що швидко блідне. Укус каракурта викликає психічну нерівноваженість у людини, пекучий біль, який через 15-30 хвилин розповсюджується по всьому тілу. У потерпілого виникає біль в області живота, слиновиділення і потовиділення, порушення роботи серця, поважчення дихання.

За даними ОблСЕС з укусів каракуртів, вкушені павуком частіше потрапляють до лікарні в дуже важкому стані, з високим артеріальним тиском і алергічними реакціями організму.

Спеціальна протикаракуртова сироватка не завжди доступна, тому,

не пізніше 2 хвилин місце укусу треба припекти палаючим сірником — він руйнує отруту (цей спосіб запропонував П. І. Мариковський).

Якщо укус прийшовся в ногу або руку, слід забезпечити негайну доставку у медичний заклад, а до того — нерухомість кінцівки, рекомендується багато пити води, неміцного чаю, молока; пиття розчину марганцівки недоцільне і шкідливе. Особам, які страждали до укусу гіпертонією, потрібно під час транспортування до лікарні контролювати тиск і у випадку його підвищення прийняти ліки, які вони приймали до того. Варто також прийняти ліки від алергії. У важких випадках за відсутності медичної допомоги через 1-2 дні після укусу каракурта може настати смерть.

Укуси бджіл та ос

Бджоли нападають на людину виключно в цілях самозахисту. Потерпілому необхідно витягти з рани жало, щоб менше отрути попало в кров. На відміну від бджіл, осі після нападу не вмирають. Найбільш небезпечні укуси шершнів і джмелів. Вони боляче вжалюють, а їх отрута - сильний алерген.

Для здорової людини укуси комах безпечні, але є категорія людей, яким слід уникати нападу ос. Це, в першу чергу, алергіки і астматики. Отрута осі на деяких людей діє як найсильніший алерген. Має значення і місце укусу. Якщо він потрапив в область грудної клітини, живота, а також в голову, наслідки можуть бути більш важкими, ніж при укусі в ногу або руку. Дуже небезпечні укуси в область ротової порожнини. Такий укуси часто призводить до набряку дихальних шляхів і смерті від задишки.

Бджолам подобаються яскраві кольори, а також квітчастий візерунок. Осам подобаються гнилі фрукти, солодкі страви і напої. Не допускайте, щоб вдома псувались продукти, відро для сміття завжди тримайте закритим. Якщо поблизу з'явилися бджоли або осі, уникайте різких рухів – предмет, який повільно рухається, непомітний для комах і не провокує їх. Не ходіть босоніж або у відкритому взутті по траві, будьте пильні біля кущів, які квітнуть. Перед тим як понюхати букет, переконайтесь, що на квітах немає комах.

Приваблює ос і бджіл різкий запах поту і квітова косметика. Щоб не подразнювати комах, намагайтесь пахнути літом нейтрально. Вікна вдома відчиняйте з заходом сонця, коли всі бджоли і осі повернулись до своїх гнізд.

Перша допомога при укусі бджоли, оси

В першу чергу потрібно вилучити отруту із ранки, потім охолодити ужалене місце, прикласти примочку з розчином солі або соди (десертна ложка на півсклянки води). Навколо ранки можна нанести гормональну мазь або антигістамінний гель. Також можна прийняти антигістамінний засіб, а також глюконат кальцію (по одній таблетці чотири рази на день).

Якщо в укушеного розвивається набряк лицевих тканин, бронхоспазм, прискорюється серцебиття, з'являються судоми, біль у попереку, суглобах, області серця, слід негайно викликати “швидку допомогу”.

